



# Nieuwsbrief

Historische Vereniging Voorburg

Secretariaat  
Oosteinde 30  
2271 EH Voorburg  
Tel: 070-3861302

**Nr. 20, maart 1999**

Het bestuur nodigt hierbij de leden en donateurs uit tot het bijwonen van de

## **8e Algemene Ledenvergadering**

**op donderdag 15 april 1999, aanvang 20.00 uur  
in de pronkzaal van Museum Hofwijck, Westeinde 2.  
Zaal open 19.30 uur**

Statutair is het bestuur gehouden binnen vier maanden na afloop van een boekjaar een Algemene Ledenvergadering te organiseren. Zoals gebruikelijk zal ook deze ledenavond in twee delen worden opgesplitst. Het gedeelte voor de pauze krijgt een formeel karakter. Voor leden die daar prijs op stellen is op deze avond een volledige tekst van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement beschikbaar. Het bestuur zal u vanaf 19.30 uur verwelkomen met een kopje koffie of thee, in de pauze is er een drankje.

De agenda luidt als volgt:

1. Opening door de voorzitter, 20.00 uur
2. Vaststelling agenda
3. Mededelingen en ingekomen stukken
4. Verslag 7e Algemene Ledenvergadering van 1 oktober 1998
5. Jaarverslag 1998
6. Verslag financiële controle-commissie
7. Instellen financiële controle-commissie 1999
8. Beleidsvoornemens 1999
9. Begroting 1999
10. Verkiezing nieuw bestuurslid, de heer J. Kok
11. Rondvraag
12. Sluiting, daarna pauze van ca. 21 uur tot 21.20 uur

Na de pauze zal de heer M.J. Harms een video-impressie van de opening van de Marianne tentoonstelling vertonen, gevolgd door een lezing door drs. J.A. Brugman, consulent geschiedbeoefening van de Vereniging Cultureel Erfgoed Zuid-Holland, over:

### **Onderzoeken en beschrijven van de plaatselijke geschiedenis**

Einde van de bijeenkomst ca. 22.15 uur. Personen die onmogelijk op eigen gelegenheid naar het Museum kunnen komen, kunnen gebruik maken van de afhaaldienst. U dient zich dan tijdig te wenden tot de heer W. Beek, tel: 386.31.02.

Namens het bestuur,  
K. van Tuil, voorzitter  
P.B. den Bakker, 1e secretaris

Mevr. drs. K. van Tuil, voorz.  
drs P.B. den Bakker, 1e secr.  
G.Th. Langerak, penningm.  
ing. W. Beek, 2e secr.  
Mevr. I.E. van der Beesen, lid  
M.J. Harms, lid

## VAN HET BESTUUR

De derde aflevering van 'Historisch Voorburg' nadert zijn voltooiing. Het spreekt vanzelf dat de planning voor de afleveringen van dit jaar door deze vertraging enige bijstelling behoeft. We vragen hiervoor uw clementie. Tenslotte moet het vele redactiewerk in de vrije tijd worden gedaan. Gelukkig is de redactie inmiddels versterkt door het toetreden van mevrouw Trudy Lepoutre, bibliothecaresse en organisatrice van evenementen bij de Voorburgse Openbare Bibliotheek.

Op de algemene ledenvergadering van 15 april zult u kennis kunnen maken met onze beoogde nieuwe penningmeester, de heer Jan Kok. Hij is tevens bestuurslid van de Stichting Museum Swaensteyn. Gezien de vruchtbare contacten die onze vereniging met het museum onderhoudt, kan dat laatste alleen maar een extra aanbeveling zijn.

Op de najaarsvergadering treedt behalve onze penningmeester Gerard Langerak ook ons bestuurslid Martin Harms statutair af. De vacature van penningmeester is na uw goedkeuring met het aantreden van Jan Kok vervuld. Nu zoeken we voor ons bestuur nog enkele enthousiaste leden, die de overige opengevallen plaatsen kunnen innemen. IETS VOOR U?!

U kent inmiddels ons ambitieuze plan om de komende 5 jaar de geschiedenis van Voorburg in de twintigste eeuw in kaart te brengen. Het bestuur heeft een lijst met mogelijke onderwerpen opgesteld en vervolgens hierover advies gevraagd aan de consulent geschiedbeoefening van de Vereniging Cultureel Erfgoed Zuid-Holland, drs. J.A. Brugman. Zijn advies luidde: beperk het aantal onderwerpen en leg je vooral toe op wat in jullie ogen specifiek is voor Voorburg. Je moet het onderzoek zelf ter hand nemen en kunt op grond van je eigen bevindingen eventueel een buitenstaander een bepaalde opdracht laten uitvoeren.

Onze lijst van onderwerpen is nu voorlopig gereduceerd tot:

- Het culturele leven: het verenigingsleven, kunstbeoefening zowel professioneel als door amateurs
- Het Voortgezet Onderwijs

Drs. Brugman heeft toegezegd op onze aanstaande algemene ledenvergadering te vertellen over de ervaringen uit andere plaatsen met het onderzoeken en beschrijven van de plaatselijke geschiedenis. Graag zouden we op die avond een projectgroep willen vormen die zich met dit project gaat bezighouden. Wilt u daarom vòòr de vergadering uw gedachten laten gaan over de volgende vragen:

- wat is specifiek voor Voorburg?
- hoe kan ik aan dit project mijn bijdrage leveren?

U ziet het: er moet enig huiswerk worden gedaan voor 15 april!

Maar met de samenwerking van vele leden kan het een uniek project worden en een belangrijke aanvulling op "DE KRONIEK VAN VOORBURG".

Tot 15 april,

Klaartje van Tuil, voorzitter.

## HERINNERING

Een aantal leden heeft de contributie voor 1999 nog niet voldaan. Bij deze wil ik hen verzoeken deze zo spoedig mogelijk over te maken. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de eerder toegezonden acceptgirokaart. Ook kan het bedrag van f 40 (of f 45 voor leden buiten Voorburg) worden overgemaakt op girorekening 288321 t.n.v. penningmeester Historische Vereniging te Voorburg. Let u wel op dat u niet abusievelijk twee keer betaalt, zoals wel is voorgekomen! Bij voorbaat dank.

Gerard Langerak, penningmeester.



## VERSLAG VAN DE 7e ALGEMENE LEDEN- VERGADERING OP 1 OKTOBER 1998, 20.00 UUR IN MUSEUM HOFWIJCK TE VOORBURG

Aanwezig circa 30 leden, afwezig met kennisgeving de heer en mevrouw Scharroo.

**1. Opening door de voorzitter om 20.05 uur.**

**2. Vaststelling agenda, geen veranderingen.**

**3. Verslag 6e Algemene Ledenvergadering d.d. 23 april 1998.**

De heer Bachman informeert naar de correspondentie met de Voorburgse Kunst Stichting. De secretaris vermeldt dat er geen voortgang te bespeuren is. De heer Bachman adviseert om de heer S. van Proosdij te benaderen.

De heer De Wit adviseert op blz 4 punt 8 het woord kas-commissie te veranderen in kascontrolecommissie.

De voorzitter deelt mede, dat het ontwerpen van een verzamelband, die aan alle eisen voldoet, financieel niet haalbaar is. In plaats hiervan wordt nu gedacht aan het ontwerpen van een 'mooiere' kalender.

Aan het maken van een index voor de eerste vijf jaar Historisch Voorburg wordt volle aandacht besteed.

Vervolgens wordt met dank aan de secretaris het verslag goedgekeurd.

### **4. Mededelingen**

Ook de Openbare Bibliotheek Voorburg wil in een najaarslezing aandacht schenken aan het feit dat Prinses Marianne 150 jaar geleden naar Voorburg is gekomen. De lezing vindt plaats op donderdag 12 november van 19.30 uur tot 21.30 uur en wordt gehouden door ons bestuurslid Kees van der Leer met als inhoud 'Het leven en de buitenplaatsen van Prinses Marianne'. Toegangsprijs f 7.50.

De voorzitter vermeldt dat van bepaalde nummers van Historisch Voorburg, met name van de themanummers, tevens een handelseditie zal kunnen worden uitgegeven. Eventuele winst zal in een nieuw te vormen fonds externe publicaties gestort worden. De plannen bevinden zich in een vergevorderd stadium en moeten reeds gelden voor het 'Marianne-nummer'. Er is bovendien een onderzoeksfonds voor onderzoek naar de historie van Voorburg gevormd.

Leden van de werkgroep Archiefonderzoek zijn bezig met het verzamelen van gegevens en het schrijven van artikelen voor een boek over de

buitenplaatsen in Zuid-Holland, dat in 1999 zal verschijnen.

De voorzitter maakt melding van de geplande hofjeswandeling door Den Haag, die onder leiding van bekwame gidsen op zaterdag 10 oktober gemaakt zal worden. Het begin en einde is bij het Gouden Hooft op de Groenmarkt. De duur van de wandeling is twee uur. De heer Bachman informeert naar de oplage van de handelseditie: 1000 stuks. Ook vraagt hij wie de risico's nemen. De heren Van der Stelt en Van der Leer hebben zich voor de eerste uitgave garant gesteld.

### **5. Goedkeuring van het huishoudelijk reglement.**

De voorzitter brengt naar voren, dat het bestuur behoefte heeft aan een huishoudelijk reglement en dat hier al enige tijd aan gewerkt is. Een concept ligt nu ter bespreking voor.

De heer De Wit: regel 126, 128, 131: kascommissie veranderen in financiële controlecommissie.

De heer Hirschel: regel 13 'redactie statuut': één woord redactiestatuut. Regel 136 en 137:

'Bijvoorbeeld indien een bestuurslid zonder bestuursbesluit afspraken maakt met derden': laten vervallen.

De heer Bachman: regel 25: 'en leden' laten vervallen. Voorts regel 205: 'op 26 november 1998' veranderen in '1 oktober 1998'.

De voorzitter dankt de leden hartelijk voor hun open aanmerkingen en zegt toe deze veranderingen aan te brengen. Vervolgens wordt het huishoudelijk reglement goedgekeurd.

### **6. Afscheid van onze bestuursleden drs. C.L. van der Leer en ir. J.A. van der Stelt.**

De voorzitter vermeldt, dat twee leden van het huidige bestuur moeten aftreden, hetgeen geregeld is in de statuten van de vereniging. Zij zijn beiden leden van het eerste uur aan wie de vereniging zeer veel dank verschuldigd is. Mede door hun activiteiten is de vereniging uitgegroeid tot het huidige niveau: altijd alert, en nooit onmiddellijk tevreden. De aftredende secretaris heeft zich voor het wel en wee van de vereniging altijd tot het uiterste ingespannen. In Van der Leer hebben wij een schrijver van formaat ontdekt. De voorzitter dankt beide heren voor hun enorme inzet en hoopt dat de vereniging zo nodig nog een beroep op hen mag doen. Zij overhandigt aan beide heren een pen met inscriptie en een fleurige bos bloemen. Een hartelijk applaus klinkt op.



## 7. Verkiezing van een nieuw bestuurslid mevr. I.E. van der Beesen-van Brussel.

De voorzitter stelt aan de vergadering een kandidaat- bestuurslid voor: mevr. Irene van der Beesen-van Brussel. Zij is voor ons geen onbekende. Haar laatste project was het opzetten van de tentoonstelling in de kinderboerderij in samenwerking met ons bestuurslid, de heer M.J. Harms. Voorts heeft zij veel veldwerk verricht voor het tot stand komen van het boekje: 'ESSESTEIJN, standvastig door de eeuwen heen', een uitgave ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van Stadskinderboerderij Essesteijn te Voorburg, geschreven door M.J. Harms, april 1998.

Onder veel applaus wordt mevr. van der Beesen benoemd tot lid van het bestuur. De voorzitter overhandigt haar een veelkleurig najaarsboekje. De voorzitter vermeldt dat de prijsvraag: 'Met Marianne door Voorburg', een wandeling, gemaakt op Open Monumentendag, gewonnen is door mevr. M. van Gessel-de Roo. Er waren tien inzendingen. De voorzitter overhandigt mevr. Van Gessel de prijs: 'De Kroniek van Voorburg'.

## 8. Rondvraag

De heer Bachman informeert naar het aantal leden, dat zich op Open Monumentendag heeft aangemeld. De secretaris maakt melding van 24 aanmeldingen zodat het totaal aantal leden gestegen is tot 375.

## 9. Sluiting:

De voorzitter dankt alle aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 20.35 uur en vraagt iedereen, na het kopje koffie in de keuken, om 20.55 uur weer in de pronkzaal aanwezig te zijn voor de lezing.

Lezing door de heer mr. D. Müller, oud-kantonrechter, over 'DE VREDE VAN MUNSTER', een omstreden vrede.

De Vrede van Munster, die 350 jaar geleden, in 1648, een einde maakte aan de 80-jarige oorlog, was een omstreden vrede. Spanje moest de onafhankelijke Republiek van de Zeven Verenigde Nederlanden erkennen. De opstand tegen Spanje begon in 1568. De Republiek van de Zeven Provinciën ontstond in 1579 bij de Unie van Utrecht. De afzwering van Filips II, koning van Spanje, geschiedde in 1581. Elke provincie behield zijn eigen soevereiniteit. Willem de Zwijger was tot de afzwering stadhouder en dienaar van de koning. Daarna stond hij in dienst van de afzonderlijke Provinciën. Willem de Zwijger werd in 1584 vermoord en op jonge leeftijd

opgevolgd door Prins Maurits, de zoon van Anna van Saksen.

In die tijd had Spanje nog grote invloed. In 1588 echter werd de Armada gedecimeerd. Na de dood van Filips II in 1598 volgde zijn zoon hem als Filips III op.

Maurits was graaf van Nassau maar noemde zich ook prins van Oranje. Hij was een groot strateeg, hetgeen bleek tijdens de slag bij Nieuwpoort in 1600.

Met een verzwakt Spanje werd een bestand gesloten, later bekend als het 12-jarig bestand van 1609-1621. In die tijd kwamen allerlei tegenstellingen op religieus en staatsrechtelijk gebied naar voren. Uiteindelijk wint Maurits. Hij wordt opgevolgd door Frederik Hendrik, die bekend werd als de stedendwinger. Deze opvolger beschikte over veel geld en was in staat de veroveringen van Prins Maurits te consolideren.

In 1639 werd de Tweede Armada vernietigend door Tromp verslagen. Spanje verzwakte steeds meer en verlangde naar vrede. Filips III wendde zich hiervoor tot de Staten-Generaal. Amsterdam had veel last van de oorlog en wilde ook vrede. Zeeland was in het bezit van kaperbrieven en wilde de belangen van de Zeeuwse kaapvaart op de Spaanse koloniën in Amerika niet opgeven. Maar ook Utrecht, Leiden, Haarlem en Gouda zijn ieder wegens hun eigen belangen tegen een vrede. Een zieke Frederik Hendrik staat in 1646 vredesonderhandelingen toe. Hij overleed in 1647. Hij werd opgevolgd door Willem II, die tegen de vrede was. Uiteindelijk dreef Holland de overeenkomst door, zij het onder ongunstige militaire voorwaarden. Men beweert, dat de vredesonderhandelaar Adriaan Paauw - die tegen de wil van Willem II naar Munster was gegaan - door Spanje was omgekocht. Uiteindelijk werd op 15 mei 1648 de vrede tussen de Republiek en Spanje plechtig bezworen in het raadhuis van Munster. Echter de provincies Zeeland en Utrecht hebben het verdrag niet ondertekend, maar legden zich er wel bij neer.

Na de lezing was er nog gelegenheid tot het stellen van vragen. De voorzitter dankt de heer Müller hartelijk voor zijn interessante lezing die in dit herdenkingsjaar ons weer terugbrengt naar de tijd van de Spaanse overheersing in die tijd. Zij overhandigt de spreker het themanummer van Historisch Voorburg over Constantijn Huygens. Na afloop is er in de keuken nog een gezellig samenzijn onder het genot van een hapje en een drankje.



## KADASTRALE ATLAS VOORBURG

Na de inlijving van Nederland bij het keizerrijk van Napoleon I werden ook de Franse kadastervoorschriften in 1811 alhier van toepassing. Met het kadaster wilde men komen tot een rechtvaardige heffing op de grondbelasting, want grondbezit was een belangrijk bestanddeel van het vermogen van potentiële belastingbetalers.

De grondslag voor deze belastingheffing was de jaarlijkse opbrengst van landerijen en gebouwen. Om het kadaster op te bouwen werd tussen 1812 en 1832 het gehele land in kaart gebracht. Met de invoering van het nieuwe hypothecaire stelsel in 1825 kreeg het kadaster tevens de functie van registratie van zakelijke rechten op onroerend goed. Rond 1830 werd ook Voorburg geheel in kaart gebracht. Men beschreef niet alleen de grootte van de percelen en namen der eigenaren, maar ook het gebruik van de grond en gebouwen. Omdat percelen en huizen naar verschillende tariefklassen moesten worden ingedeeld, is ook een nauwkeurige beschrijving naar opbrengst van de belastingschatters bewaard gebleven.

Voorburg heeft zo bijvoorbeeld drie klassen tuinen en vijf soorten weilanden.

Welk deel van Voorburg was bebouwd? Hoe hoog werd het belastbaar inkomen van de Voorburgers geschat? Welke beroepen werden uitgeoefend? Wie was het rijkst en wie had de meeste grond in Voorburg?

Wie dat voor Voorburg anno 1830 wil weten, moet de kadastrale gegevens uit die tijd raadplegen. Vrijwilligers hebben deze gegevens keurig op een rijtje gezet. In een provinciale serie kan dit materiaal uitgegeven worden. Men wil echter vooraf weten of er voldoende vraag naar een dergelijke publicatie is om een indruk te krijgen van de te maken oplage. Het boek gaat ca. fl. 35,- kosten en zal in november 1999 verschijnen.

Leden van de Historische Vereniging Voorburg kunnen hun belangstelling laten blijken door bijgaande antwoordstrook vóór 15 april 1999 ingevuld naar het secretariaat van de Historische Vereniging Voorburg, Oosteinde 30, 2271 EH Voorburg te zenden.

## RONDLEIDING KONINKLIJK HUISARCHIEF

De eerste directeur van het Koninklijk Huisarchief was de in Voorburg op de buitenplaats Vreugd en Rust geboren mr. G. Groen van Prinsterer. Gedurende zijn ambtsperiode (1831-1871) zwierven de koninklijke archieven ergens tussen het Binnenhof en de diverse Haagse paleizen. Tijdens haar bewind gaf koningin-regentes Emma opdracht een complex te ontwerpen om alle archieven van de Oranjes centraal en naar de eisen destijds op te bergen. In de tuin van het paleis Noordeinde kon zodoende kort na de troonsbestijging van Wilhelmina in 1898 een nieuw gebouw als Koninklijk Huisarchief geopend worden. Niet alleen de papieren neerslag (archieven en bibliotheken) en beeldmateriaal (schilderijen en foto's), maar ook andere "reliëkwieën" van de koninklijke familie worden daarin voor het nageslacht bewaard.

Onlangs is na een ingrijpende verbouwing het archiefgebouw aanmerkelijk uitgebreid. Onder de grond zijn twee grote bewaardepots gebouwd. Daarom is het nu zeker de moeite waard om het Koninklijk Huisarchief, dat normaal niet toegankelijk is, te bezoeken. De Historische Vereniging Voorburg is uitgenodigd om op dinsdag 18 mei 1999 om 10 uur het Koninklijk Huisarchief te bezoeken. Deelname is gratis en de rondleiding duurt ca. 1,5 uur. Het Koninklijk Huisarchief, ingang Koninklijke Stallen - Hogewal in Den Haag, is bereikbaar met bus 22, halte Alexanderstraat. U kunt zich aanmelden door bijgaand strookje ingevuld vóór 15 april 1999 in te zenden aan het secretariaat van de Historische Vereniging Voorburg, Oosteinde 30, 2271 EH Voorburg. Maximaal aantal deelnemers is 25. Indien dit aantal wordt overschreden, wordt bij loting bepaald wie mee kan.

## JAAREXCURSIE

Op zaterdag 19 juni 1999 willen we weer onze jaarlijkse excursie houden.

Om 8.30 uur vertrekken we met de bus vanuit Voorburg naar het fort in Hoek van Holland alwaar we worden ontvangen met een kopje koffie en cake. Daarna volgt een rondleiding door het grootste museum van ons land: het Nederlands Kustverdedigingsmuseum. Het fort in Hoek van Holland stamt uit 1889 en is in vergelijking met dat in Den Helder, op Pampus en bij IJmuiden, het best bewaard gebleven. In meer dan honderd kamers en tot acht meter beneden de zeespiegel wordt de geschiedenis van onze kustverdediging weergegeven. Hier hield in mei 1940 onze ministerraad zijn laatste bijeenkomst op vrij gebied. Met de bus gaan we vervolgens naar de brandersstad Schiedam. Na onze lunch in een bruin café maken we een wandeling door het oude centrum van deze jeneverstad waarbij we misschien even tijd vinden om de statige Grote Kerk te bezichtigen.

Schiedam heeft de grootste molens van de wereld. Waarom? Dat wordt ons haarfijn uitgelegd

tijdens een rondleiding in museummolen "De Nieuwe Palmboom".

Tot slot vervolgen we onze wandeling naar het Nederlands Gedistilleerd Museum. Daar worden we ingewijd in de geheimen van het jeneverstoken en de geschiedenis van de brandersindustrie. Na het luisteren en kijken mogen we ook van het gerstenat proeven.

Om 17.30 uur vertrekt de bus weer richting Voorburg.

Het maximaal aantal deelnemers is vijftig. De kosten van deze excursie bedragen (inclusief bus, musea-entree, koffie en lunch) fl. 65,- voor leden (fl. 75,- voor niet-leden); onder vermelding van "Schiedam" over te maken op giro 288.321 t.n.v. de penningmeester van de Historische Vereniging te Voorburg.

U kunt zich voor deze excursie opgeven door bijgaand strookje ingevuld vóór 15 april 1999 in te zenden aan het secretariaat van de Historische Vereniging Voorburg, Oosteinde 30, 2271 EH Voorburg.

## NIEUWE LEDEN

### DEN HAAG

Haags Gemeentearchief

### HILVERSUM

Dhr. H. van den Dool

### VOORBURG

Dhr. en Mevr. H.A. Herweijer

Mevr. F.F.H. Hogetoorn-Dietz

Dhr. P.G. Pieters

Dhr. W. Verhoogh

Dhr. en Mevr. Mr. F.O.W. Vogelaar

Mevr. A. Peet-Schoustre



# Nieuwsbrief Historische Vereniging Voorburg

Ondergetekende geeft zich op voor de **Excursie op zaterdag 19 juni 1999** naar Hoek van Holland en Schiedam en heeft de deelnemersbijdrage per giro overgemaakt:

NAAM:.....

STRAAT en HUISNR.:.....

POSTCODE en PLAATS:.....

TELEFOON:..... AANTAL PERSONEN:.....

LID / DONATEUR / TIENTJESLID / GEEN LID: (omcirkelen wat van toepassing is)

DATUM:..... HANDTEKENING:.....

vóór 15 april zenden aan het secretariaat van de HVV, Oosteinde 30, 2271 EH Voorburg

---

Ondergetekende heeft belangstelling voor de **Kadastrale Atlas Voorburg** (koop prijs ca. fl. 35,-) en wil bij publicatie (verschijning rond november 1999) in de gelegenheid gesteld worden het boek tegen intekenprijs te kopen.

NAAM:.....

STRAAT en HUISNR.:.....

POSTCODE en PLAATS:.....

AANTAL EXEMPLAREN:.....  
(alleen invullen bij meer dan één)

vóór 15 april zenden aan het secretariaat van de HVV, Oosteinde 30, 2271 EH Voorburg

---

Ondergetekende geeft zich op voor de gratis **Rondleiding in het Koninklijk Huisarchief** op 18 mei 1999 om 10 uur:

NAAM:.....

STRAAT en HUISNR.:.....

POSTCODE en PLAATS:.....

TELEFOON:..... AANTAL PERSONEN:.....

LID / DONATEUR / TIENTJESLID (omcirkelen wat van toepassing is)

DATUM:..... HANDTEKENING:.....

vóór 15 april zenden aan het secretariaat van de HVV, Oosteinde 30, 2271 EH Voorburg

---